

REDACȚIA
și ADMINISTRAȚIA:
Deák Ferenc-utca 35.

Articoli și corespondențe pentru publicare se trimit redacțiunii.

Concure, inserțiuni și taxe de abonament se trimit administrațiunii tipografiei diecezane.

BISERICA ȘI ȘCOALA

FOAIE BISERICESCĂ-ȘCOLASTICĂ, LITERARĂ ȘI ECONOMICĂ.

APARE ODATĂ ÎN SĂPTĂMÂNĂ: DUMINECĂ.

ABONAMENTUL:
Pe un an 10 coroane.
Pe jum. an 5 coroane.

Pentru România și străinătate:

Pe un an 14 franci.
Pe jum. an 7 franci.

—
Telefon pentru oraș și comitat Nr. 266.

Arta și biserica noastră.

În toate vremurile cel mai bun criteriu al religiozității la un popor a fost și va fi starea bisericii pe dinlăuntru și pe dinafară. E un fapt istoric indiscutabil, că atunci, când religiozitatea era în floare, bisericile creștine ajungeau capd'opere. Când ideile religioase conduceau viața, artiștii cei mai mari erau chemați să deie expresiune în piatră ori pe pânză sentimentului religios. Și iarăși de câte ori ireligiozitatea prindea rădăcini, bisericile creștine, casele lui D-zeu ajungeau în o stare deplorabilă.

Între biserica creștină și între artă a existat totdeauna cea mai firească legătură, pentru că și una și alta tind spre culmea perfecțiunii. A fost ceva natural, ca arta omenească să se desvolte prin biserică, pentru că oamenii încălzii la suflet de o adâncă religiozitate au simțit, că ideea D-zeirii e atât de maiestooasă și copleșitoare de numai arta poate să-i deie un vestmânt potrivit. Regele David este primul care dă expresie acestei convingeri religioase prin cuvintele: »Iacă eu locuiesc în case de cedru, iară chivotul lui D-zeu locuiește în covoare!« (Samuil c. 7. v. 2—3). Pentru aceasta putem zice cu tot dreptul, că starea bisericilor e chiar așa cum sunt sufletele credincioșilor. Acolo unde biserica prin exteriorul și interiorul deteriorat nici nu seamănă a mai fi lăcașul lui Dumnezeu, călătorile nu mai întrebă nimic, ci mergi în pace acasă și fii convins, că ai de a face cu o credință moartă. Durere, trebuie să mărturisim, că și noi suntem un neam la care Sionul e foarte neglijat. Incepând cu orașele noastre de reședință până la ultimul sat, biserica, casa lui D-zeu, cu puține excepțiuni laudabile, e într'o stare deplorabilă. Și cine crede că lipsa de mijloace materiale e cauza acestei stări se înșală amarnic, nu lipsa de bani, ci lipsa sentimentului religios a adus biserica la starea în care se află. Poporul nostru se fâlește cu o frumoasă industrie casnică și peste tot voește să treacă de un neam dotat de-abinele cu simț artistic, deci cum e cu puțință, că chiar acolo nu-și manifestă simțul artistic, unde ar trebui mai întâiu să facă lucrul acesta, cum de nu-i jignește

pronunțatu-i simț pentru frumos, starea bisericii lui?!!

Cu cât ar fi bisericuțele noastre de pe sate mai atrăgătoare, mai apte, pentru a deșteptă sentimente religioase, dacă ar fi curate și îngrijite puțin. Unde sunt comitetele noastre parohiale, unde sunt preoții nostri, unde este cealaltă inteligență a noastră »cultă«, dar ce e mai de căpetenie, unde sunt bărbații nostri *dela cârmă*, cari să cerceteze starea Sionului românesc și să cheme pe toată lumea la munca grea și frumoasă de a-l scoate din starea tristă în care zace.

Deunăzi fusesem într'un sat, unde păstorește un preot cu pricepere și tragere de inimă pentru cariera sa. Ei bine părinte toate sunt bune și frumoase, dară cum poți suferi ca biserica D-tale și împrejurimea ei să fie atât de neplăcută? N'am ce face domnule interpelant! fu răspunsul. Pe mine mă țin legat membrii mei din comitet, ca pe Gulliver din poveste piticii, nu ei se acomodează gustului și dorințelor mele, ci eu trebuie să mă acomodez gustului și părerilor lor dacă voiesc să am pace și tihnă. Vorba D-tale îmi spuse preotul mai departe, acum sunt vre-o doi ani, m'am apucat să înfrumșez preajma bisericii cu puțină verdeață, cu niște trandafiri, dar sfârșitul a fost, că atunci, când curtea bisericii începea să fie frumoasă, tineretul noaptea îmi devastă totul. Și apoi, când năcăjit la culme, am muștrat credincioșii pentru faptele urite, mi-s'a răspuns că ce să facem, că tineretul e tineret și pace bună, acestuia îi permis să facă ce vrea. Deci fiind om care își câștigă pâinea cea de toate zilele cu sănătatea nervilor și a inimii, am devenit apatic și aștept cu răbdare vremurile, când preotul va ajunge din sluga poporului conducătorul poporului.<

Așa stau lucrurile mai în toate comunele noastre bisericesti și cele enarate ne explică pentru ce preoții nostri nu fac în privința înfrumșării bisericii nici cât s'ar putea face.

Dar și până când li-se vor redă preoților nostri drepturile acordate de Mântuitorul lumii de a putea legă și deslegă neîmpedecați de paragrafi, va trebui să ne punem cu toții pe muncă, pentru că starea bisericilor noastre formează o pată de rușine neștearsă, atât pentru țărani nostri

dela sat, cât și pentru domniile noastre dela oraș. Jidanii, pe cari noi îi ținem de un popor egoist, jertfesc sume enorme pentru bisericile lor și pentru înfrumusețarea lor, unde sunt 2 ori 3 țin să aibă casă de rugăciune, unde să laude pe Domnul. Iară noi cărora ne place să ne presăram cu orice prilej cu laude grase și să ironizăm pe alții, lăsăm casa lui D-zeu, izvorul a toate darurile bune ce vin de sus dela Părintele ceresc, în stare părgănită. Dacă astăzi o mare parte a credincioșilor noștri nici nu trăește o viață religioasă, nici nu cercetează sf. biserică, cauza e în mare parte aerul și lipsa unei estetici serioase de acolo. Conținutul nobil recere o formă frumoasă ca să-și poată face efectul pe deplin. Biserica e casa lui D-zeu, a ființei absolute, cari a creiat, susține și guvernează lumea aceasta, deci și forma și aranjamentul ei intern și extern așa trebuie întocmit, ca deja formele ei externe să ne impresioneze și să facă să ghicim conținutul sublim. Ce avem noi mai frumos mai sfânt să ducem în biserică. Cu cât vom induce în biserică noastră mai multă artă și îngrijire, cu atât va fi influința ei asupra noastră mai puternică și mai binefăcătoare. Apostoli ai frumosului, vă rugăm cu dinadinsul ori unde ați fi, veniți să clădiți din nou Sionul românesc.

fm.

Starea sufletească a unui soldat în războiu.

Un învățător de curând venit acasă de pe câmpul de războiu, descrie schimbarea sa sufletească sub durata războiului precum urmează:

Înainte de războiu eram extrem de sensibil; eram impresionabil de fiecare lucru, fie acela provenit din darurile zilei, fie dela o idee frumoasă pentru atingerea unui ideal. Un lucru neplăcut mă scotea din sărite și îmi resturna tot echilibrul cumpenelii calme. Arta, ori ce ramură a ei mă umplea de admirație ce mă transporta în extaz, eram ca ipnotizat de frumusețile ei. Față de oameni suferinzi simțeam o durere, și durerea aceasta a compătimirii mă apăsa mereu și făcea să resimț și eu greutatea nefericirii lui.

Simțul religios era dezvoltat în mine în măsură destul de mare încă din casa părintească și mă sbuciumam mult, că pentru ce nu sunt orânduie multe lucruri în deplină consonanță cu dogmele bisericii pururea adevărate și pline de altruism. Mă cugetam la opera filosofilor vechi și noi de a aplană contrarietățile lumesti să se aducă într-o unitate sufletele omenești și aflam că toate aceste tendințe de unitate sufletească sunt concentrate în Hristos, care ne-a ridicat din noianul păcatelor la gradul cel mai înalt al libertății morale și a stabilit raportul tuturor ființelor

între sine și către Dumnezeu. De aici am văzut plecând drumul filosofiei creștinești cu noui orientări, cari tind ca exemplul lui dumnezeesc să-l imprime în cugetul omenirii și să elibereze sufletul de îndoeli și neliniște sufletească.

Astfel pricepeam eu viața după orânduiele sale.

După un traiu de 19 luni ca soldat, din cari mai bine de 8 luni le-am petrecut pe câmpul de luptă, toate aceste s'au schimbat într'un mod foarte ciudat.

Viața de azi cu toate manifestațiile ei îmi apare ca o mașinărie ce-și urmează lucrul mecanic fără nici o variație. La orice lucru rămân rece ca o statuie fără simțiri. Impresionismul nu mai există pentru mine. Respectul ce-l aveam mai înainte față de cutare om a dispărut cu totul, privesc la el ca la ceva ce nu-ți inspiră nimic. Arta și-a pierdut valoarea pentru mine, privesc la operele ei ca la niște manifestații, fără de cari omul poate să trăiască. Și nu mai știu de frica ce mă cuprindea uneori. Chiar nici de moarte nu am frică, o privesc calm ca ceva natural, ce are să urmeze între împrejurările date.

Mi-s'a golit sufletul de multe simțiri. S'a ușurat cu totul de toate legăturile sufletești,

Suferințele mari pe cari am să le îndur, le privesc ca un episod trecător după care are să urmeze altul.

Unică rugăciunea îmi înmoaie câte odată vârtoșia sufletului. În mijlocul marelui pericol când mă simțeam pierdut îmi răsăreau rugăciunile în suflet și mă rugam cu osârdie. După trecerea primejdiei de moarte iarăși recădeam în aceeaș nesimțire ce mereu mă stăpânește.

Apoi numai încă aducerea aminte de familie, de copii, de nevastă sau de părinți scoate pe soldat din nesimțiri. Aceste amintiri sunt greu-mântul ce apasă mai mult și mai dureros sufletul luptătorului. Uneori vezi strecurându-se lacrimi pe obrazii de marmoră a soldatului. Un oftat adânc își ia drumul într'acolo unde sunt iubii săi. Aceasta durere iarăși face pe om să-și aducă aminte de Dumnezeu și cu ochii înălțați la ceriu se lasă toate în grija lui. Dar după ce se liniștește iar devine stăpân peste sine și recade în starea ciudată fără simțiri.

Mai desbrăcat de tot simțul omenească însă ești în fața celui strivit de arma dușmanului. Privești fără nici o emoție deosebită pe tovarășul tău de luptă, care acum se luptă cu moartea și vezi cum i-se scurge cu sângele și viața. Îl compătimești puțin, săracul Gheorghe, îi zici apoi, dacă se poate îl ajuți, iar după ce moare îl uiți ca și când nici n'ar fi existat vr'odată pentru tine. Obişnuința cu chipul morții îl face pe om nesimțitor. Omul care n'a putut privi nici la

moartea unui puiu de găină, acum nu-l emoționează nici moartea tovarășului de luptă.

Aceasta schimbare sufletească este apatia, aceea ce o observați la soldații cari vin de pe câmpul de războiu și nu vi-o știți explică.

După războiu

va trebui să ne obișnuim sufletul ca să primească de nou aceea ce s'a pierdut dintr'ansul. Va fi o muncă grea aceasta renoire sufletească. Acuma înțeleg eu rugăciunea Psalmistului David: »inimă curată zidește întru mine Dumnezeu și duh drept înoeste întru cele dinlăuntru ale mele« (Ps. 50). Credința mea este, că numai pe bază religioasă se poate face aceasta renoire, căci filozofările omenești sunt prea șubrede pentru opera mare a renașterii sufletești din sângiurile încheiate pe sufletul omenească în acest crâncen războiu.

Eu plec de nou în războiu și poate nu mă voi mai întoarce. Las aceasta credință a mea ca chemat de judecată pentru ceice sunt chemați se rezolve problema renașterii sufletești după războiu.

Procesul pentru mănăstiri.

În „Telegraful Român“ aflăm următoarele lămuriri:

În procesul pe care l'a fost intentat metropolia gr. ortodoxă română din Sibiu înainte cu doi ani patriarhiei gr. ortodoxe sârbești din Carloveț pentru cedarea unor mănăstiri din Banat, cari înainte de reînființarea metropoliei noastre erau comune, dar Sârbii le-au ținut și după aceea în exclusivă lor posesiune, a adus sentință și forul al doilea judecătoresc, tabla regească din Budapesta.

Pertractarea la tablă a acestui proces mare a durat mai multe săptămâni, iar joi, săptămâna trecută, a fost publicată sentința din partea presidentului de tablă, *Barthodeiszky*. Prin ea se dă câștig de cauză metropoliei noastre, care a reclamat patru mănăstiri din Banat, cu averile lor imobile, și n'a recunoscut îndreptățirea Sârbilor asupra mănăstirii Hodoș-Bodrog, reclamată de ei, și care a fost totdeauna română; nu comună.

Tribunalul regesc din Budapesta a adus la timpul său sentința, că cele patru mănăstiri reclamate de metropolia română dela Sârbi, rămân și mai departe ale Sârbilor, și mănăstirea Hodoș-Bodrog rămâne a Românilor. N'au se ceară deci nimica unii dela alții. Tabla regească din Budapesta, prin sentința publicată joi, a schimbat însă această părere a tribunalului și a decretat, că biserica sârbească este datoare să tolereze, cu privire la mănăstirile din litigiu, ca dreptul de proprietate și de dispunere asupra lor să se împartă între metropolia gr. ort. română și patriarhia gr. ort. sârbă. Tot așa însă este a se împărți dreptul de proprietate

între biserica română și sârbă și cu privire la mănăstirea Hodoș-Bodrog, căci și aceasta a fost comună.

Tabla regească a îndrumat apoi tribunalul regesc din Budapesta, ca judecătorie delegată, ca se facă împărțirea averii în procesul acesta, stabilind, ce se compete metropoliei române, și ce patriarhiei sârbești?

Sentința tablei regești, pe care sperăm să o putem da în întregime, e motivată astfel, că mănăstirile au făcut servicii bisericii, confesiunii, nu naționalității. Averile mănăstirilor au fost donate de domnitorii din trecut, și au fost donate confesiunii, nu naționalității. Nu se poate spune deci, că ele formează ori au format proprietatea exclusivă a Sârbilor, ci a tuturor credincioșilor, cari se ținau de confesiunea, căreia aparțin mănăstirile. Dela dreptul de proprietate asupra lor nu poate deci se fie exclus poporul de altă naționalitate, dar de aceeași credință.

Obiecționarea Sârbilor, că ar fi intrat prescripția cu privire la reclamarea mănăstirilor pe cale judecătorească, tabla regească decretează apoi, că în procesul acesta nu e vorba de vre-un drept privat, ci de drepturi de stat, la cari nu se pot aplica dispozițiile despre prescripție, ca la procesele de drept privat.

Probabil, că Sârbii vor apela sentința și procesul se va judeca și la înalta curte de cassatie.

Florile ca leacuri.

Drul Francois Heime, (a tipărit în marele ziar francez „Le Temps“ din Paris, următoarele despre întrebuințarea floilor spre a tămădui sau ușora boalele) scrie:

Femeile, încă din cele mai vechi timpuri ale omenirii, au aflat, că unele rădăcini sunt nevătămătoare și se pot întrebuința la hrană, fie crude sau fierte. Același lucru l'au descoperit în privința frunzelor și floilor. Nu eră lucru greu, căci știm că și vitele deosebesc buruenile otrăvitoare de celelalte. Așa, toamna cine a văzut vite păscând ceapa cioarei, care smâlțează așa de frumos otăvile umede? Simt că 'n floarea aceasta se cuprinde otravă puternică și se feresc de ea.

Destul că obiceiul de a fierbe foi sau flori și a bea zama, e străvechiu. Unele foi sau flori fierte le punem pe locurile dureroase sau pe răni; din alte foi facem un fel de ceaiu, fără a le fierbe, ci numai opărindu-le. Ceaiurile astea potolesc unele tusa, altele regulează stomacul și mațele, altele fac rinichi să lucreze mai bine, și așa mai departe.

Dela o vreme au început a nu mai întrebuința florile, ci numai leacuri puternice scoase din ele. Apoi învățații au fabricat ei totfelul de leacuri, fără a le scoate neapărat din foi, frunze și rădăcini. Au și început a-și bate joc de buruene, numindu-le „leacuri băbești“, cașicum babele n'ar fi fost cei dintâi doftori ai oamenilor, cașicum multe din leacurile cu nume latinești sau grecești, întrebuințate în zilele noastre, n'ar fi scoase tot din buruene și florile desceperate de babe!

E foarte adevărat, de alifel, că 'n unele flori sau frunze și așa mai încolo, se cuprind lucrările așa tari, încât pot omori! De pildă căciulile de mac pe cari femeile le fierb de fac pentru prunci ceisor liniștitor. Acest „ceisor“ a trimis pe lumea ceealaltă mulți co-

pilași și pe alții i-a tâmpit rău! Tot astfel mătrăguna, măsălarul și ciumafaea, ceapa cioarei și altele, date ca să se... deștepte „dragostea“ a nebunit atâtea fete și flăcăi, ba chiar oameni în vârstă!

De aceea astăzi sunt buruene, pe cari le pot întrebuința drămlindu-le cu cea mai mare cumpătate, numai oameni bine pregătiți! În mâinile acestora și cele mai rele otrăvuri, date cu înțelepciune, în cătămice mică și cu pază, pot face minuni.

Astfel, din mărgăritărele sau lăcrămioare, se scoate un leac foarte bun împotriva unor boli de inimă. Din digitală (Degetarul Maicei Domnului), deasemenea: tot așa din floarea unor plante din cari se fac și măhuri, s'a scos „spartenia“, leacul cel mai de seamă în boalele de inimă.

Se știe deasemenea, ce bine face untdelemnul în care ai pus să stea flori de pojarăniță sunătoare.

Dar iată flori sfoase și totuși de folos. Florile de teiu făcute ceaiu, liniștesc, moae. Se pun cu folos în baia (scalda) pruncilor. Ceaiul băut regulează mistuirea. Iai o mână de flori, alese, să nu fie cu frunzișoare, le fierbe bine în jumătate de litru de apă, vreme de jumătate de ceas. Torni această fiertură peste altă mână de flori într'un ceainic. Ca să aibă gust mai bun și să liniștească mai bine, pui în ceaiu o linguriță sau două de apă de flori de portocale și o felioară de lămâie. — Dacă bolnavului îi este oprită întrebuințarea zahărului, indulcești cu câteva bucățele de lemn de reglisă.

Romonita sau *mușetelul*, se întrebuințează tot așa. Fierbi două trei flori (e vorba de mușetelul cu flori mari) și torni zama peste 5 grame de flori, întrebuințezi un litru de apă, și ai cinci cește (păhare sau ulcele de beut) bune.

Și ceaiul de mușetel e bun pentru regularea stomacurilor prea încărcate. Are în el și nițică stricinină, adică turta lupului, otravă foarte rea, dar nu când e în cățimi așa de neînsemnate.

Și așa numitul „ceaiu rusesc“ e cam tot așa dar înviorază, căci are în el cam același lucru ca și cafeaua.

Rozmarinul și *cimbrul* sunt și ele bune pentru stomac; deasemenea *levenită*, al cărei miros plăcut a făcut-o să fie căutată pentru parfumatul albiturilor.

Mușetelul cu flori mici ne dă o fiertură care spală minunat părul, topind grăsimile și dă culoare frumoasă. Pui 20—30 de flori la litru de apă.

Nalba liniștește ațătările gâtului, stomacului, pleoapelor și a altor părți ale trupului. Ceaiul de nalbă e mai gîngăș pentru spălat ochii pe subt pleoape. Ceaiul de nalbă luat în lăuntura lucrează și ca o curățenie.

Florile de *soc* sunt minunate la buboaiie, la păducel. Tot așa florile de *crin*, ținute în spirt și apoi așezate pe răni,ucid vietățile (microbii) pricinuitoare de boli.

Întrebuințarea *apei de trandafir*, a alifiilor cu apă de aceasta, dulcelele de foi de trandafir, sunt cunoscute și întrebuințate nu numai pentru mirosul sau gustul lor, dar și ca leacuri.

Apa de flori de portocal are și ea rost mare. Cei vechi nu cunoșteau portocalul, care s'a adus mai târziu din India.

Ceaiul de *viorele* este o curățenie puternică. Tot pentru mațe este bun ceaiul de *hemeiu*.

Șofranul ațătă, dar și liniștește. E rău că nu-l mai întrebuințăm în bucătărie.

Cuișoarele, cari sunt flori uscate, culese firește înainte de-a se fi deschis, puse în unele mâncări, le face mai lesne de mistuit. Italienii pun în pilaf șofran

și cuișoare. Într'o vreme se întrebuințau împotriva greței pricinuită de mistuiri grele.

Șapte flori sunt bune împotriva tusei: de nalbă mare, de nalbă mică, de viorele, de mac, de pällagină; se dau la spișerii sub nume de „ceaiu pectoral“ adică pentru piept.

Tușim nu numai din pricina plămânilor, cum se crede de obicei, ci din pricina ațătărilor în urechi, la rădăcina limbei, din nas, din gâtleej, din înghițitoarea aerului, din multe părți ale plămânilor, din pricina ficatului, a rinichilor. Dar liniștind o parte din creeri — bulbul — cu ceaiul sus pomenit, liniștim și tusa.

Orcum, acest ceaiu, indulcit dacă se poate cu miere, potolește tusa, pân' ce vine doftorul să vază pricina adâncă și să ia măsuri de-o înlătură.

Alb.

† Petru Lazar

preot în Prăjești-Donceni.

Asupra cuiburilor noastre ascunse și ferite de grozăvia focului mondial s'a repezit moartea și ne-a răpit pe cel mai inimos și distins preot.

Brațele tari de cari se razămă întreg neamul, se istovesc în lupte crâncene, inteligențele conducătoare spre lumina fericitoare se sting și mor pe rând, lăsând un gol în urma lor.

S'a stins întocmai ca o candelă într'o licărire tristă și acest apostol al neamului, părintele Petru Lazar.

În aceste vremuri grele, mintea ageră și inima caldă românească a lui au fost un noroc pentru biserică noastră.

Prin cinstea sa, prin zelul său infocat față de agendele încredințate activității lui, a câștigat iubirea și stima tuturor.

Om de o liniște clasică în temperament, ager fără seamăn în înțelegerea oricărei situațiuni, cinstea intrupată în agendele sale.

Parohia și-a pierdut păstorul cel bun, carele timp de 30 ani a păstorit-o cu atâtea înțelepciune, încât pe lângă fondurile de bucate întemeiate de el, bisericile din ambele comune dispun azi de averi frumoase.

Prin aceste părți, unde sectarismul a câștigat teren, parohia sa a rămas intactă de acea molimă.

Cine l'a cunoscut pe părintele Petru Lazar, a aflat în el tipul adevăratului preot, așa cum am învățat odinioară în școală, că trebuie să fie un preot: *model de corectitudine*.

Acum, când mă gândesc, că acest om a intrat în pământ, îmi vin în minte cuvintele un filosof disperat, carele într'una atrăgea atențiunea celor din jurul său, asupra nimicniciei noastre zicând: „Omule înțelege tristul adevăr!“

Vor veni epigonii și vor diseca conținutul sufletească al acestui apostol dispărut și-i vor ridică monument în suflete.

Fie-i țărâna ușoară și memoria binecuvântată.

c. m.

Solia Invierii.

„Cel mai mare și mai primejdios dușman al omenirii este spiritul și cele ce se fac din el: rachiul cel de multe feluri».

...Cu un cuvânt, dacă vrem și noi, iubiților frați și creștini, ca să ne învrednicim de o adevărată *înviere*, ca mulțime, ca neam, ca popor credincios, ca biserică, atunci trebuie să luăm cu toții hotăriri bărbătești de de a ne lepăda cu totul de acele *rele obiceiuri* ce ne strică și ne pustiesc vieța noastră creștinească, românească și omenească.

Da! Pentrucă pe lângă multele însușiri bune și vrednice de laudă, avem noi Români și unele nărururi rele, cari ne fac mare pagubă și rușine înaintea oamenilor și nesfârșită stricăciune și osândă înaintea lui Dumnezeu.

Între altele, este năravul *băuturii de vinars* (rachiul), care ne strică și ne prăpădește neamul nostru, mai ales poporul dela sate. De aceea trebuie să o rupem odată acesta, trebuie să istovim odată acest dușman al învierii și înaintării noastre, și să stingem beția cea omoritoare din mijlocul poporului nostru!

Dragi creștini! Nu numai la noi beau oamenii vinars! Durere! În toate părțile s'a lățit băutura asta de foc, și în toată lumea a părjolit flacăra ei mistuitoare de suflet și trup. Dar în toată lumea s'au trezit oamenii din beția amăgitoare și au început cu trezie și tărie un adevărat războiu împotriva acestei blestemate băuturi.

În America poporul cel băstinaș, care locuia acolo din vechime, înainte de ști noi cei din această parte a pământului despre ei, — Indienii cei cu pielea arămie, astăzi aproape nu mai sunt pe lume, s'au stins și s'au prăpădit — de băutura vinarsului. Pare că anume li l'au dus acolo, de aici dela noi, — căci ei nu-l cunoșteau, — pentruca să peară și să rămână țara pe seama veneticilor de oameni cari au început a trece în țara lor bogată, de pe aici din țările Europei noastre, și de prin toată lumea veche.

Dar acum americanii și-au tras pe seamă și au început să scoată din folosință băuturile bețive și mai ales vinarsul. Acolo, în America, în unele țări și femeile au vot la alegerile de deputați, și femeile au dat vot numai la acei deputați cari s'au legat pentru scoaterea vinarsului din folosință și pentru închiderea crășmelor de Sâmbătă până Luni.

În toate țările din Europa se luptă azi toți oamenii luminați, dornici de binele poporului, pentru a dedă oamenii la un trai mai cumpătat, fără băuturi bețive, sau cel puțin fără vinars. Iar în timpul din urmă Țarul Rusiei s'a ocupat cu planul ca să stârpească de tot fabricarea spiritului și să oprească vinderea viarsului în țara sa, văzând că aceasta ar fi mijlocul cel mai bun pentru un trai mai fericit al popoarelor.

Traiu cumpătat, fără beție și fără veninul aprinzător al spiritului, este de bună seama traiul cel mai sănătos, cel mai cinstit și cel mai creștinesc. Asta o zicem nu numai noi preoții, ci și doctorii cei mai învățați. Dimpotrivă, întrebuițarea băuturilor bețive, mai ales a rachiului, aduce cele mai multe rele ale zilelor noastre și cele mai multe păcate, ce necinstesc traiul creștinilor noștri.

Prin băutura vinarsului vine sărăcia cea mare și păcatele cele multe.

Intr'un singur an, în țara noastră (Ungaria) se cheltuesc 6 sute de milioane de coroane pe băuturi. Dintre aceste cam 100 de milioane le plătim noi

Românii, din sărăcia noastră, în fiecare an. O sută de milioane! Câte alte lipse nu s'ar putea acoperi cu acești bani, cât bine nu s'ar putea face cu așa sumă, dacă nu s'ar da pe spirit!

Iacă, dragii mei, în anul trecut a lăsat Dumnezeu o mare pacoste peste noi, că cu ploile cele multe s'au revărsat apele și au esundat râurile și au inecat mulțime de roade de pe câmpuri,

Ei, dar știți, că toate pagubele câte a făcut potopul acesta de ape, nu au fost așa de mari, câte pagube face potopul vinarsului, în fiește care an, fie nor, fie senin, fie an bun, fie an rău?

Dar să știți, iubiților, că în țara noastră în fiecare an se preface în spirit cucuruzul cât ar crește pe vreo 400 de mii de jughere!

Va să zică; se fierbe și se dospește și se preface în spirit omoritor cucuruzul, care ar fi să fie hrană oamenilor, și încă atâta cucuruz cât s'ar face pe întinsele hotare a trei-patru comitate din țara noastră!

În anul trecut un șgomot mare s'au făcut prin gazete, că, vezi Doamne, țărani români dela sate au început a cumpără pământ mult de pe la domni, și că e primejdie că piere țara, că pământul trece, pe bani scumpi, vezi bine nu în cinste, — în mâinile celor ce-l lucră, în mâinile sătenilor! Mulți își deplâng azi cumpărările acele scumpe de moșie domnească, pentru că schimbându-se stările și împrejurările, nu mai pot purta cametele după datoriile ce au făcut.

Dar, iubiților creștini, să știți, că dacă n'ar mai bea vinars, și și-ar strânge banii cruțați astfel, atunci săteni noștri în fiecare an ar putea cumpără câte 100 de mii de jughere, cu bani gata, nu pe datorie!

Iată ce pagube grozave ne face nouă băutura vinarsului blestemat.

Dar apoi, dacă vom mai socoti pe lângă aceasta și pagubele morale și sufletești, cari nu se pot prețui în bani? Păcatele cele multe și grele, ce se fac în beție, și numai în beție: certele, bătăliile, uciderile și pările, ce urmează după ele. Boalele și durerile, morțile și vaietele ce rămân după ele, în neam de neam, și pedepsele ce le trag după sine, în lumea aceasta și în lumea cealaltă.

* * *

Toate aceste pustiiri fără seamă. ne-au adus pe noi, preoții, cari suntem puși de mai mari pentru cărmuirea voastră, iubiților creștini, și cari ne simțim răspunzători pentru voi și pentru sufletele voastre, înaintea lui Dumnezeu și a oamenilor, ne-au adus, zic, la hotărîrea ca să începem o lupăt nestânjenită împotriva obiceiului rău, încuibat din nenorocire în traiul iubiților poporeni. Și după ce ne-am sfătuit mult în săborul protopopesc al preoților din această eparhie a Clujului, am adus mai multe hotăriri potrivite a rări și a stărpi păcatul băuturilor bețive din mijlocul credincioșilor noștri, și mai ales a scoate cu totul dintre noi băutura vinarsului, ca cea ma veninoasă și mai primejdioasă.

Și fiindcă pustiitorul obiceiului nu s'a încuibat numai în traiul cel de toate zilele al oamenilor noștri, ci, printre o orbă și nesocotită păcătoasă, băutura aceasta diavolească s'a amestecat și în prejma sfințelor slujbe, — sinodul protopopesc a oprit cu toată asprimea acest necreștinesc fapt.

Anume sinodul „oprește îndeosebi pe toți credincioșii de a mai folosi băutura blestemată a vinarsului din prilejurile sfinte a botezurilor, sfeștaniilor, cununilor și înmormântărilor; cu un cuvânt exclude dela orice slujbe preoțești împreunarea Mamonului ce zace în băutura de spirt cu darul sfânt al slujbelor dumnezeiești“.

Sinodul îndatorează pe fieștecare preot de a vesti această opreliște sinodală și a o ține și a griji să fie ținută de toți sub greutatea pedepsei în folosul „fondului tractual“. Iar unde nu s'ar ține seama de această opreliște, preoții sunt opriți de a cinsti cu ființa lor de față casele, mesele sau locurile acelea, unde se cinstește mai mult Mamonul decât numele lui Dumnezeu sfântul.

Cu această hotărâre, iubitorilor creștini, se face începutul unei lupte grele, dar sfinte împotriva celui mai primejdios dușman al binelui nostru, — dar numai începutul. Atâta însă nu e destul. Dacă cunoaștem, și tuebue să cunoaștem, că rachiul este dușmanul nostru, — dușmanul sănătății, averii, cinstei, păcei dușmanul binelui nostru trupesc și sufletesc, deopotrivă, atunci nu e destul să-l alungăm numai din jurul bisericii, nu-i de ajuns să-l scoatem din raza sfințelor slujbe, nu e destul să-l înconjurăm în clipele rari ale vieții, când ne împărțăm cu darul lui Dumnezeu, ci trebuie să-l alungăm și din casele noastre și din hotarele noastre. Trebuie să-l înconjurăm între toate împrejurările vieții cele de toate zilele, fiindcă numai atunci vom fi păziți și scutiți de nenunțările și groaznicele lui păgubiri.

Trebuie să ne încredințăm și să știm că în toate privințele cel mai mare și mai primejdios dușman al omenimei este spirtul și cele ce se iac din el: rachiul cel de multe feluri.

(Dintr'o pastorală către sătenii din comitatul Clujului).

Dr. Elie Dăianu,
Protopopul Clujului.

CRONICA.

Deputați congresuali. Duminecă în 27 martie (9 aprilie) s'au ținut scrutiniile alegerilor congresuale mirenești, cu excepțiunea districtului orădan. Rezultatul e următorul: În dieceza Aradului: 1. Cercul Arad: Aurel Petroviciu avocat în Nădlac (fost și în ciclul trecut). 2. Cercul Radna: Dr. Atanasie Brădean medic districtual (în ciclul trecut Dr. Alexandru Marta jude la tabla regească din Seghedin). 3. Cercul Șiria: Sava Raicu direct. executiv al »Victoriei« (fost și în ciclul trecut). 4. Cercul Boroșineu: Dr. Teodor Burdan avocat în Boroșineu (fost și în ciclul trecut). 5. Cercul Buteni: Dr. Gheorghe Popa jude reg. la tribunalul din Arad (în ciclul trecut Vasile Goldiș). 6. Cercul Halmagiu: Ioan Lazar notar comunal în Crocna (în ciclul trecut Petru Truția). 7. Cercul Chișineu: Trăian Suciu notar comunal

în Șimand (în ciclul trecut Mihaiu Veliciu). 8. Cercul Giula: Dr. Sever Ispravnic avocat în Arad (în ciclul trecut Dr. Nicolae Oșcu). 9. Cerc. Lipova: Dr. Aurel Cioban avocat în Lipova (în ciclul trecut Antoniu Mocsonyi de Foen) 10. Cercul Birchiș: nu s'a ținut scrutiniul. 11. Cerc. Chisetău: Dionisiu Linția, oficiant la inspect. reg. de școale din Timișoara (în ciclul trecut Dr. Gheorghe Adam). 12. Cercul Timișoara: Cornel Pincu protopretore în Timișoara (în ciclul trecut Pavel Rotariu). 13. Cercul Vinga: Pavel Chiriloviciu asesor la sedia orfanală din Timișoara (în ciclul trecut Emanuil Ungurean). 14. Cercul B. Comloș: Vasile Bogdan notar comunal în Igrici (în ciclul trecut Dr. Năstor Oprean).

„Revista Preoților“. După o pauză mai îndelungată a reapărut Nr. 1 din anul 1916 a „Revistei Preoților“.

Ouăle roșii oprite. Sunt oameni, cari nu se pot împăca cu gândul, că de Paști să nu aibă ouă roșii caută a eluda ordinul, vopsind ouăle în alte culori nu roșii. Atragem luarea aminte a acestora, că ordinul oprește peste tot vopsitul ouălor de Paști în toate culorile, precum și încondeiatul și preparatul lor analog vopsirii. Deci orice preparare în culori și de semnuri a ouălor de găină este oprită.

Donațiune frumoasă. În Timișoara, suburbiul Elisabetin, a răposat nu de mult un harnic meseriaș român, *Costa Mihailovici*, fiu credincios al bisericii noastre, care prin muncă și cruțare și-a agonisit o avere frumoasă. Copii n'a avut, și astfel văduva sa, doamna Flora Mihailovici, născ. Barbu, conform intențiunilor răposatului ei soț, dar amăsurat și îndemnul ei propriu de bună Româncă și bună creștină, a testat averea agonisită împreună și evaluată la peste o sută mii coroane și constătătoare din trei case frumoase și rentabile, în parte bisericii, și anume: o casă pentru biserica gr.-ort. română ce se va înființa în Iosefinul Timișorii, altă casă a testat-o bisericii gr.-ort. române din Elisabetinul Timișorei, împreună cu o fundațiune de 4000 cor., iar a treia casă a testat-o neamurilor. Vrednică de toată lauda e venerabila matroană din Timișoara, și neamul și biserica cu recunoștință îi va pomeni numele, împreună cu al nobilului ei soț, care și până a fost în viață s'a îngrijit mult de biserica sa. Nobilei testatoare lungească-i bunul Dumnezeu firul vieții, până la cele mai adânci bătrânețe!

Recolta anului curent. Monitorul oficial din Budapesta publică ordinul guvernului cu privire la recolta anului curent. Nu este permis nimănui nici să vândă, nici să cumpere nimic din cea mai apropiată recoltă.

Tinerimea și cruțarea. Șeful militar din provincia germană Marken a publicat un ordin, prin care oprește tinerimea să-și risipească banii adunați. În timp de războiu, făcându-se câștiguri mari și neașteptate, persoanele tinere au luat obiceiul să cheltuiască fără rost, spre paguba lor morală și sanitară. Ordinul hotărăște, ca tinerii și tinerele, cari n'au trecut de 18 ani, să nu primească în mână, decât o parte din câștigul lor pe săptămână; iar prisosul să se depună de către stăpân pe numele lucrătorului la o cassă de păstrare. Libelul de depuneri să se țină la cassă aceasta de unde tinărul nu va putea ridica bani, decât cu învoirea primarului.

Universitarii morți pe câmpul de războiu. Universitatea din Budapesta are intențiunea se scoată o carte despre studenți ei, căzuți pe câmpul de onoare, și

cere în scopul acesta sprijinul publicului. Informațiile, conținând numele eroului, anul și locul nașterii etc. să se trimită cancelariei rectoratului, Budapesta, IV. Egyetemter 1—3.

Necrolog. În 22 martie v. a trecut la cele eterne veteranul învățător în penziune Nicolau Costina din Hălmagiu. Înmormântarea s'a efectuat în 24 martie v. asistând un număr public. Prohodul l'a săvârșit P. O. Domn Cornel Lazar ppresbiter și diaconul din loc: E. Joldea, iar răspunsurile funebrele învățătorii tractului. Defunctul a fost un învățător cu trageră de inimă pentru misiunea sa, dovadă, că a dăscălit pe acest spinos teren 45 ani. S'a bucurat de cinstea și iubirea tuturor, căci a fost o fire cumpătată și modestă. Defunctul a fost și un bun cântăreț. Îl deplânge jalnica familie. În veci pomenirea lui!

Cronica bibliografică.

Carte de rugăciuni și cântări a părintelui *Petru E. Papp*, editată cu binecuvântarea P. S. Sale D-lui Episcop, având o mare și neașteptată trecere, a fost scoasă acum și în ediție de lux, pe hârtie foarte fină. Preoțimea noastră face un neprețuit serviciu vieții noastre religioase răspândind aceasta carte în cercuri cât mai largi. Mai ales acum în zilele de post fiecare creștin găsește în aceasta carte multă mângâiere. Ea de altfel se vinde în favorul școlii confesionale din Pocola. Ediția simplă costă 1 cor. 20 fil., cea de lux fără toc 2 cor., iar cu toc și aurită 2 cor. 40 fil.

„Monahismul idealurilor și istoria lui“ de Adolf Harnack a apărut în traducere românească de Dr. Gh. Comșa în Sibiu, tipografia arhidiecezană. Prețul 1 Cor. O privire istoric-critică asupra monahismului Adolf Harnack ca protestant recunoaște importanța monahismului, aceasta îl determină pe traducător de a atrage atențiunea asupra importanței monahismului spre a „curma cursul laicizării iminente a bisericii noastre“. Părintele Gh. Comșa singur se va explica verosimulmente, că ce înțelege sub „laicizarea“ bisericii ce i-a dat ansă la popularizarea scrierii protestantului A. Harnack.

A apărut: *„Școala modernă și Religiuinea la noi de Dr. Petru Barbu. Caransebeș,“*. — Domnii Catiheți, cari doresc să aibă și cer broșura, o primesc gratuit dela autor.

Concurse.

Pentru întregirea postului de preot din parohia de clasa a III-a **Crivobara**, tractul Belințului, se escrie concurs cu termen de **30 zile** dela prima publicare în „Biserica și Școala“.

Emolumentele împreunate cu acest post sunt:

1. O sesie parohială de 32 jugăre pământ arător, cu intravilan de $\frac{1}{2}$ jugăr, dar fără casă parohială.
  2. Stolele legale.
  3. Eventualul ajutor dela stat.
- Darea după sesie o plătește preotul. Fiitorul preot e obligat să catehizeze școlarii gr.-or. rom. din parohie fără altă remunerație.

Reflectanții la această parohie sunt poftiți a-și așterne petițiile concursuale, instruate conform legilor

în vigoare, comitetului parohial din Crivobara, pe calea oficiului protopresbiteral gr.-or. rom. din Belinț (Belenceze, Temes-megye) și a se prezenta în vre-o duminică ori sârbătoare spre a-și arăta desteritatea în cântare și tipic, eventual în oratorie.

Comitetul parohial.

În înțelegere cu mine: *Gherasim Sêrb* protopresbiter.

—□—

1—3

Pe baza ord. V lui Consistor Nr. 422/13. 1916 prin aceasta se publică concurs cu termen de **30 de zile** dela prima publicare în org. of. „Biserica și Școala“, pentru îndeplinirea parohiei **Vărășeni** de cl. a II din protopresbiteratul Beiuș, devenită vacantă prin trecerea în deficiență a parohului Terențiu Moga, pe lângă următoarele emolumente:

1. Pământ parohial, cu cimiterie cu tot, de 18 cubule, după care darea are să o achite preotul,
2. Câte o zi de lucru cu jugul, ori cu brațele, acolo unde nu sunt vite de tras;
3. Stolele îndatinat;
4. Întregirea inferioară a dotațiunei dela stat;
5. De locuință se va îngriji cel ales.

Recursele, ajustate cu documentele recerute și cu atestat despre eventualul serviciu prestat, sunt a se adresa com. par. din Vărășeni și a se trimite în termenul concursual P. O. oficiu protopresbiteral din Beiuș, având recurenții a se prezeta în vre-o Duminică ori sârbătoare în sf. biserică din Vărășeni, cu observarea §-lui 33 din Regulamentul pentru parohii, spre a-și arăta desteritatea în cântare și oratorie.

Comitetul parohial.

În conțelegere cu: *Moise Popoviciu* adm. ppsc.

—□—

1—3

Pentru ocuparea postului de capelan temporal pe lângă preotul Gheorghe Aurariu din parohia de clasa a II-a **Cutina**, tractul Belințului, să escrie concurs cu termen de **30 zile** dela prima publicare în „Biserica și Școala“.

Emolumentele împreunate cu acest post sunt:

1. Jumătate din sesia parohială;
2. Jumătate din intravilanul parohial;
3. Jumătate din pășunea ce se revine după sesie și
4. Jumătate din toate venitele împreunate cu postul de paroh.

Eventuala întregire dela stat ca capelan.

Reflectanții la acest post sunt poftiți ași instrua petițiile concursuale în senzul concluzului nr. 84/1910 al sinodului eparhial, pentru parohii de clasa II-a și într'o Duminică, ori într'o sârbătoare, a se prezenta în sf. biserică din Cutina, spre a-și arăta desteritatea în cântare și tipic.

Petițiile concursuale, adresate comitetului parohial, să trimit oficiului protopresbiteral gr. or. rom. din Belinț (Belenceze, Temes-megye).

Alesul va plăti dările după pământul ce-l beneficiază și va cathiza pe elevii dela școala gr. or. rom. din Cutina fără remunerație.

Comitetul parohial.

În înțelegere cu mine: *Gherasim Sêrb*, protopresbiter.

—□—

2—3

Librăria Diecezană

Arad, Strada Deák Ferencz N-rul 35

Mare depozit în ornate recvizite bisericesti și anume:

Ornate (odăjdii) în cele mai variate execuțiuni după ritul bisericeii ort. române dela . . .	50—1000 cor.
Potire de aur, argint, bronz aurit, sau argintat dela	36— 200 cor.
Potire de sticlă	— 100 cor.
Cruci pentru altare, pentru funcțiuni, din tot soiul de metal și lemn dela	4— 100 cor.
Cădelnițe de bronz și argint dela	20— 100 cor.
Candele de argint dela	— 100 cor.
Disc cu stea de bronz și aur, dela	— 50 cor.
Litier argint china	130 cor.
Cutie pentru mir și pentru cuminecătura celor bolnavi, din argint, cu prețul de	34 cor.
Icoane pictate pe pânză în diferite colori și mărimi, dela	8— 100 cor.
Prăznicare pe lemn ori tinichea	
Evanghelie cu litere latine și cirile legată mai simplu dela 24—40 cor., în legătură catifea	100— 130 cor.
Apostol, Octoichul cel mare, Ceaslov, Gazania, Molitvelnic cu litere latine sau cirile și cu toate celelalte necesare bisericilor noastre.	

◆ La dorință servim la moment cu informațiuni și rezoluțiuni mai detaliate. ◆

Serviciu prompt. ≡ Prețuri moderate. ≡ Nr. telefonului 266.